

Programma De Coronis Vetervm

Iserlohnii

Forstmann, Thomas

Salz.IIb,82(22)

https://collections.thulb.uni-jena.de/receive/HisBest_cbu_00031782

urn:nbn:de:urmel-b5c8d7c4-d17c-48b4-87d6-4a2be268459c-00017820-10

Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

u.
22

PROGRAMMA
DE
CORONIS
VETERVM.

urn:nbn:de:urmel-b5c8d7c4-d17c-48b4-87d6-4a2be268459c-00017820-10

M. THOMAS FORST-
MANN
LECTORI BENEVOLO
S.

DRimitias veluti sacrorum omnium a Romanis quondam oblata esse IANO bifroni, non est quod miremur; Etenim plurimarum rerum inventorem eundem fabulati sunt: Puta, quod vinum primus docuerit Italos & far ad sacrificia ac religionem magis, quam ad esum & potum; Quod primus aras & pomœria sacra docuerit; Quod primus ad pudorem & sanctimoniam domorum valuas, seras & clauas (vnde IANUS dictus fuit) excogitauerit; Quod primus in Italia æreum numum signauerit, nauigia, tumultuarios pontes & CORONAS inuenerit; (vnde in veterib⁹ quibusdam numis ab vna parte IANVS bifrons, ab altera nauis, aut prora, aut puppis conspicitur.) Quod Italici honestam viuendi rationem tradiderit eosque agricultura & ciuili institutione composuerit &c. Equidem infitias ire nolim, ea, quae de IANO suo perhibuerunt gentiles, vel maximam partem vel ad vnum omnia esse commenta; Hoc tamen exinde constare potest, quod, dum CORONARVM inuentionem IANO tribuere, easdem rebus praestantibus ac diuinis adnumerauerint. Neq; enim CORONIS mortalium tantum tempora fuisse redimita, sed & pro suppellectili DIUORVM easdem fuisse reputatas, vnicuique facile innotescet, qui diuersa CORONARVM genera lustrabit. Inter illa eminuit maximaeq; in re militari fuit honorationis GRAMINEA, vel *obsidionalis*, ita dicta ratione materiae, ex qua con-

*Grami-
nea.*

constabat, quemadmodum enim dabatur ab iis qui libera-
 ti erant obsidione; Ita generata erat in eo loco, intra quem
 clausi erant, qui obsidebantur. Contexta autem fuit e
gramine, quia *Mars* *gramine* ortus ferebatur, unde etiam
Gradius appellatus fuit, vid. *Dempst. Antiq. Rom. Lib. 2.*
c. 10. Eodem fere pretio habebantur *QVERNAE*, utpote *Querna.*
 quarum honos argenteis & aureis omnibus excellebat,
 fuit autem a fronde *querna*, quoniam eibus victusque an-
 tiquissimus quernus capi solitus est. Dicebatur quoque
Ciuica, quia eam ciuis ciui dabat. Plura de hac corona
 habet *Gell. Noct. Att. L. V. c. VI.* in expiatoriis & magicis sacris
LANEA fuit vltatissima. *Lana* enim quia familiare maxi- *Lanep.*
 me indumentum subministraret, Diis familiaribus, *Lari-*
bus maxime conuenire putabatur. *Conf. Propert. Lib. 3.*
eleg. 5. Corona *MYRTEA*, alias oualis dicta, non est prae- *Myrtea.*
 teruehenda. *Myrtea* autem dicta fuit a myrto *Veneris*
 arbore, vid. *Virg. Ecl. 7.* quae *Dea* violentiam maxime &
 bella odit. *Oualis* nuncupata est quia ea utebantur Impe-
 ratores, qui ouantes introibant urbem, vid. *Gell. 1. c.* Erat
 autem *ouatio* minor triumphus, ita dictus, vel a geminata
 littera *O*, quam clamore solebant emittere victores mili-
 res, vel ab oue, quam solebant hoc genere triumphi sa-
 crificare, quemadmodum qui maiorem triumphum age-
 bat, taurum immolabat. *Aspernatus* hanc coronam le-
 gitur *M. Crassus*, senatusque Consultum faciendum per gra-
 tiam curauit, ut lauro non myrto coronaretur. *LAV-*
REA enim corona erat ab initio triumphalis. *Laurus Laure.*
 quippe suffimentum quasi fuit caedis hostium & purgatio;
 Vel ut verbis *Cardani de rer. var. l. 14.* utar: *Laurus* possessio-
 nem pacificam, quod ea coronari solerent triumphantes, ideo
 etiam gloriam partem victoriae significat. Ob eandem ratio-
 nem *Ouid.* canit *l. 2. Amor. Eleg. 12.*

A 2

110

lee triumphales circum mea tempora lauri.
& Virgil. Eccl. 8.

--- Hanc sine tempora circum
Inter victrices hederam tibi serpere lauros.

Plectilis. Laureae affinis fuit Corona PLECTILIS, cuius fit mentio in Baechid. Plaut. A. I. Sc. 1.

Pro insigni fit corolla plectilis.

Ita appellata, quia ex herbis odoratis plecteretur non conferebatur neque lueretur. Graece vocata est *τέφανος*, quae necteretur ex ramo lauri & myrti, aut simili sine ornamento, a fertis tamen floribus & subtilibus coronis vid. *Taubm. in h.l.* subsequenter vero saeculis coronae laureae materies, immutata ac pro lauru aurum est

AVREA.

suppositum, unde corona AVREA non est postremo nominanda loco; Etenim duces ob res praecclare gestas, aliosque magnos viros ob merita insigniora coronis aureis adfectos fuisse, vulgatissimum est. Ita exempli causa Curtius Lib. IV. c. V. de corona aurea Alexandro transmissa, scribit: *Isdem fere diebus solenne erat ludicrum Isthmiorum, quod conventu totius Graeciae celebratur. In eo concilio decernunt, ut duodecim legarentur ad regem, qui ob res pro salute Graeciae ac libertate, coronam auream donum victoriae ferrent. Consimiliter refert Cornel. Nep. in vit. Hannib. c. 7. quod Sulpicio & Aurelio Magistratibus, legati Carthaginienses Romam venerint, qui S. P. Q. R. gratias agerent, quod cum his pacem fecissent, ob eamque rem corona aurea eos donarent. Pariter Victoribus aut praepotentibus cultus vel gratulationis causa missas fuisse solitas coronas aureas, constat ex Curt.*

Aenea. Lib. IV. c. 11. Contradistinguebatur coronis aureis, AENEA, Alcibiades enim quod nunquam antea usu venerat, nisi Olympiae victoribus, coronis aureis AENEISQUE vulgo donabatur Nep. in vit. Alcib. Equidem Boecklin legendum arbi-

arbitratus est: *Coronia aureis aeneisque statuis*, ductus simili-
tudine loci XVI. S. 5. ubi Pelonidam interfectum coronis au-
reis & statuis aeneis donauerunt, sed quis credat tam ob-
scure & ambigue locutum esse Nepotem? Nemo enim haec
lecturus erat, quin *ad aeneisque*, ad coronas referret, prae-
sertim cum aeneis coronis veteres usos fuisse, clare appa-
reat e Plinio Nat. hist. 21, 2. & 34, 8. Praeterea confecta le-
gitur corona OLEAGINEA, qua vsi sunt, qui in praelio

Oleagi-
nea.

non fuerunt, sed triumphum procurarunt. Istiusmodi
corona commemoratur a Nepote VIII. 4. Thrasybulo pro tan-
tis meritis honoris corona data est, facta duabus virgulis oleagi-
nis. Hanc Gellius l. supra c. vocat *postremam*. De corona
SPICEA & PAMPINEA, nocturna quiete visa, narrat
Tacit. Annal. XI. IV. 2. Corona *spicea* domesticum Deum, qui
custos aedium habebatur, exornabant. Plaut. in Trin. A. I.
Sc. 2.

Spicea &
pampi-
nea.

Larem corona nostrum decorari volo.

Coronarum EX PAPHYRO confectarum & coronaria di- Ex papy-
ctarum, meminit Bos. Not. ad Agesil. c. 8. 4. scribens: Coro- ro confe-
nas ex papyro, coronaria vocata, confectas. Refert enim Athe- eta.
naeus 15. 6. ex Theopompo, Aegyptias Agesilao in Aegyptum profi-
ciscienti, inter alia munera papyrum coronariam misisse. Plini-
us 13. 11. Papyrii florem ad Deos coronandos vsui fuisse dicit.
Idem 21. 2. Aegyptiarum coronarum mentionem facit. Corona
PLVMEA fuit pars armorum Veteris Romanorum de plumea.
qua sequentibus satis prolixè agit Dempster. l. c. p. 1572. E.
Praeter haec omnia adornantur corolla plumea pennisque tribus
punicis aut nigris erectis longitudinis ferme cubitalis, quae cum
in summo vertice caeteris armis addiderint, vir quidem apparet
duplo maior quam sit: ejus vero aspectus pulcher hostibusque ter-
ribilis &c. Haec de diuersitate coronarum ex illarum
materia resultante disserui. Formam coronarum si nouisse
desideres, illa pariter vno plura coronarum demonstra-

A 3

bit

- Rotunda & oblonga.** bit discrimina. In primis quosdam fuisse **ROTVNDAS**, **OBLONGAS** alias, produnt antiquitatis monumenta. Ex lege enim 8. XII. Tabb. quae praecipuum Romanae Iurisprudentiae fuerunt, expressa sanctio innotescit, ne longae coronae adhibeantur. Dicebantur autem coronae longae ad differentiam rotundarum, qualibus busta, sepulcra, sellas, curules, theatra & currus triumphales exornari consuevisse in proclui est. Corona **NAVALIS** (qua donari solebat, qui maritimo praelio primus in hostium nauem armatus vi transiliuerat) quasi nauium rostris insignita fuit, unde *naualis* denominata legitur. *Plinio* etiam dicitur rostrata, quod sc. quasi nauium rostris insignita sit. Etiam *Dio lib. 49.* tradit, *Agrippam* ab *Augusto* corona rostrata donatum esse post deuictum *Sext. Pompeium*. Ita commentatur *Taubmann.* in illud *VIII. Aeneid. Virgil.*
- Tempora nauali fulgent rostrata corona.*
- Muralis.** **MVRALIS** corona (qua donabatur ab Imperatore, qui primus murum subierat, inque oppidum hostium per vim descenderat) muri pinnis quasi decorata fuit. **CASTRENSIS**, quam *Suetonius* abstrusiori voce vocat *Vallarem*, insigne valli habebat, ac donari solebat ab Imperatore, ei, qui primus hostium castra pugnans introiuerat.
- Radiata.** Corona **RADIATA** fuit, qua insignitus esset Colossus soli sacer, talem enim *Soli*, *Ioui* & *Baccho* tanquam Diis maioribus gentium conuenire creditum est. Plura de *Coronis* *Veterum* adferre erat propositum, nisi mentem auocaret **CORONA**, infinitis modis, omnes jam recensitas diadematum species superans. Illa scilicet qua non *Ianus* gentilium Deaster, sed Dominus *Zebaoth*, die tamen 18. *Ianuarii* ante hos annos quatuor, sacratissima tempora cinxit **SERENISSIMI, POTENTISSIMI AC INVICTISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI**
- DN.**

DN. FRIDERICI
AVGVSTISSIMI BORVSSIAE REGIS
ET RELIQA
DOMINI NOSTRI CLEMENTISSIMI,

cinxit, inquam, diademate incomparabili, puta GLO-
RIA & HONORE Pl. VIII. 6. Quare lactantur hodie,
ac exultabunt posthac, donec erunt homines, tot millia
fidelissimorum subditorum, quorum numero adscribi pos-
se, cum magnae felicitatis suae partis esse existiment,
Auditores mei in vniuersum omnes, ex illorum coetu
prodibit, & ad genua sacrae regiae Majestatis sese prouol-
uet natus in spem inclytae familiae, *Iuuenis Nobilissimus*

STEPHAN DIETHERICH FERDINAND
de SCMITZ, Susatensis,

Commensalis & Inquilinus meus,

Ac futuro Iouis die, audita prima pomeridiana *Friderico*
Regi, suo & commilitonum nomine Oratione prosa me-
moriter offeret: CORONAM HONORIS, REVERENTIAE
AC GRATVLATIONIS. Non aliam ob rationem, quam
vt Regi subjectissimam mentis deuotionem declaret, Pa-
renti vero (Salu. tot. Tit.) *Dn. ARNOLDO VVILLEBRAN-*
DO de SCMITZ, Regio ac Supremo Susatensium Iudici, &c.
Domino ac Maecenati nostro submisso animi cultu deuenerando,
diligentiam in studiis, & quanti hactenus eius saluberri-
ma monita fecerit, comprobet. Cui actui, vt praesen-
tes esse dignentur, quotquot nobis & Lyceo nostro fa-
uent, officiose rogitamus. Scrib. *Iserlohnii XVIII. Ian.*
ipso Festo coronat. MDCCV.

FRIDERICI
AVGVSTISSIMI BOHVSIVM REGIS
ET BELLOVA
DOMINI HOSTI CLEMENTISSIMI

FRIDERICI
AVGVSTISSIMI BOHVSIVM REGIS
ET BELLOVA
DOMINI HOSTI CLEMENTISSIMI

FRIDERICI
AVGVSTISSIMI BOHVSIVM REGIS
ET BELLOVA
DOMINI HOSTI CLEMENTISSIMI

FRIDERICI
AVGVSTISSIMI BOHVSIVM REGIS
ET BELLOVA
DOMINI HOSTI CLEMENTISSIMI